

Acésta fôia ese
cate 3 côle pe luna
si costa 2 fiorini v. a.
pentru membrii aso-
ciatiunei, éra pentru
nemembrii 3 fr.
Pentru strainatáté
10 franci cu porto
duplu alu postei.

TRANSILVANI'A.

Fôia Asociatiunii transilvane pentru literatur'a romana
si cultur'a poporului romanu.

Abonamentulu se
face numaj pe cate
1 anu intregu.
Se abonédia la Comi-
tetulu asociatiunei in
Sibiu, séu prin posta
séu prin domni co-
lectorii.

Nr. 8.

Brasiovu 15. Apriliu 1878.

Anulu XI.

Sumariu: Dora d'Istria. (Contin.) — Cercetari facute in arhivele si bibliotecile din Rusi'a. — Corespondintie de ale repausatiloru. (Contin.) — Procesu verbale. — Publicarea baniloru incursi. — Literariu.

Dora d'Istria.

(Urmare.)

In Spezzia, provedinti'a destinase o femeia care se resbune injuriile facute secului seu de barbari'a musulmana. Intre eroii patrioti cari au esitu dintre marinarii Archipelagului, s'a inscrisu si renumit'a Bubolin'a. Acésta eroina echipà cu cheltuial'a sa trei vase spre a pedepsi singura pe omoritorii soçului seu, si luandu comand'a acestei mici flote, tramise pe doi din fiii sei a se luptà pe uscatu in randurile eleniloru. La bloculu Naupliei ea a datu dovedi de cea mai mare energia si perseverantia. Candu turcii tramitea parlamentari, Bubolin'a le respundea: „Am perdutu pe soçulu meu; Dumnedieu fia laudatu! Fiulu meu celu mare a muritu cu armele in mana; Dumnedieu fia laudatu! Alu doilea fiu, de patru-spredece ani, care'mi remane, se lupta impreuna cu elenii, si pôte se aiba o mórte gloriósa; Dumnedieu fia laudatu! Voiu versá si sangele meu sub drape-lulu crucei; Dumnedieu fia laudatu! Dar' vomu invinge séu vomu muri cu mangaiarea, cà nu vomu lasa dupa noi nici o elena sclava in acésta lume.“

Moden'a Mavroghenis, nascuta in Eubea, a aratu asemenea o barbatia demna de eroi'a din Spezzia. Dupa sugrumarea tatalui seu de turci, Moden'a fugi in insul'a Mycoene. Candu rescól'a isbucni, ea isi puse tóte silintiele cá se organizeze o espeditiune spre a ridicá Eube'a, inflacarandu pe Mycoeniani prin cuvintele sale patriotice. Candu Algerianii desbarcara la Mycoene, strigandu: Mórte ghiauriloru! ea strinse o céta alésa, se aruncà asupra lor cu repeditiunea trasnetului, ii imprascià si i sili a se reimbarcá. „Onóre braviloru! victoria crucei!“ striga ea, isbindu cu pitiorulu capulu sietului mahometaniloru. — „Victoria sangelui eroiloru!“ respunsera Mycoenianii, „gloria Modenei Mavroghenis, fiic'a martirului Stefan!

Éta fapte mari, eroice, fôra exemplu in istoria. Acestu amoru infocatu pentru patria si libertate a insufletitu pe toti elenii si le-a datu aceea potere extraordinaria, cu care s'au luptatu ani intregi in contra unui imperiu mare si au isbutitu a libera frumós'a loru patria de sub jugulu umilitoruu alu barbariei turce. Eroismulu femeiloru, demnu de admiratiunea

vécuriloru, mariá curagiulu braviloru soldati ai Greciei. Candu aceste femei luá ele inesele pusc'a in mana si se aruncà in midioloculu inamiciloru pentru apararea patriei, óre soçii, fratii si copii loru potea se nu sacrifice totu pentru caus'a cea santa a independintei nationale?“

Aceste pagine asupra Greciei suntu unele din cele mai interesante din scrierea d-nei Dora d'Istria, care, coprinse de unu nobilu entusiasm pentru libertate, voiesce a face pe cetitorii sei se impartasiésca entusiasmulu seu si se admire eroismulu acestei vechi si nobile natiuni.

Dupa femeile Greciei vinu femeile turce. Intr'o scurta biografia d-n'a Dora d'Istria ne face cuoscute pe cele mai insemnate sultane pentru rolulu ce au jucatu in istori'a Turciei prin inteliginti'a loru, prin luculu celu fabulosu, prin intrigele seraiului, cari au datu nascere la infiorátore crudimi, cà-ci dupa cumu observa autorulu, déca poligami'a produce neaperati lapte in haremulu unui simplu pasia, cum ar' pôtea domni pacea intre femei care se disputa, nu numaj pentru inim'a unui barbatu, dar' pentru guvernulu unui intinsu imperiu? Sultan'a Khurrem (cea vesela) sub Suleiman celu-Mare, Baffa, sub Amurat, Mahpéiker (faci'a lunei) sub Ahmed I, Rebia Ghiulnusi (beutura de rose a primaverei) au fostu cele mai influente si-au espusu famili'a padisiahiloru la turburari fórte mari, voidu pôte a cauta printr'acésta o resbunare pentru starea de inchisóre in care erau tienute.

In poesia, femeile turce au isbutitu mai multu decatu in politica. Nici unu statu crestinu nu numera mai multi suverani literati decatu turcii; din treidieci si patru de sultani, unspredece au cultivatu poesi'a, dintre cari cei mai illustri suntu Mohamed II, Suleiman I, Selim I, Murad IV si Selim III. „Femei chiar', in acésta tíera unde seculu este redusu la cea mai degradátore sclavia, femei au cutediatu se apuce cu o mana sangerata de féra, lir'a poetului si se cante, nu fara talentu, sentiemintele dulci si tinere si càte odata energice, de care inim'a loru era plina*.“

*) Servan de Sugny, La Muse ottomane, Genève 1853.

Mihri, Zeineb, Hibetulla, Siaki suntu femeile care au stralucitu mai multu prin poesia. Déca, sub domni'a islamismului, o femeia turca nu se pôte înaltá la idei'a libertatii, ea pôte întielege amorulu pentru Dumnedieu si amorulu pentru copii. Comór'a lumineloru si reuniunea sciintieloru, suntu doue poeme de Sibki pline de unu caracteru misticu. In Divanulu, se afla versuri fórte atingátorie, consacrate la memori'a tatalui seu.

„Misticismulu, dupa cumu ilu întielege islamismulu, nu esclude nici decum pasiunile paméntesci. Sibki este o dovada insemnata despre acésta. Autorulu Comórei lumineloru canta amorulu cu o verva atátu de mare, in catu, cá si Hesiodu, nu se teme de a'i dá unu rolu in creatiunea lumei. Candu Dumnedieu a scosu din nimicu maretiulu uníversu, Amorul, vechiulu *Eros*, da celui Eternu puterea sa creatóre. Elu este atatu de tare, in catu invinge a-totu potintele egoismu, face se taca cerérite judecatii si aprinde in simtiurile nóstre o flacara nestinsa. Dar' elu nu coprinde fiinti'a nóstra tóta decatu spre a ne dá cea mai mare fericire, la care pôte se ajunga o creatura omenésca si spre a ne respitati tóte sacrificiele ce facemu pentru densulu*)."

Sultan'a Hibetulla, sor'a lui Mahmudu, prin frumseti'a sa, prin spiritulu seu, prin rangulu seu celu inaltu, dobandise atatea omagie, in catu s'ar' fi potutu crede adapostita de isbirile sórtei; dar' aruncata in fundulu unei temnitie, voi se scape printr'o mórtte voluntaria de chinurile la cari era se fia supusa, si, înainte de a'si da ultimulu suspinu, ea scrise acésta poesia:

Cantecu de mórtte.

„Acestu veninu, pe care, cá unu elixiru curatu, l'amu versatu in vinele mele, ce multu intardiéza a'mi curmá dorérite! Sufletulu meu, a venitu timpulu cá se pleci!

In frumós'a gradina a vietiei nu visamu decatu placerea; dar' amu cunoscutu perfidi'a. Sufletulu meu, a venitu timpulu cá se pleci!

Candu sórtea ne apasa, la ce ne folosesce, vai! se gememu? Lumea este totu deaun'a fara mila. Sufletulu meu, a venitu timpulu cá se pleci!

Dorésca a mai trai inca aceia, carora viitorulu le suride! Dar' eu nu mai am nici o sperantia. Sufletulu meu, a venitu timpulu cá se pleci!

Nici-unu devotamentu nu mai remane acolo, unde nefericirea a intratu; altii ridu, altii beau candu eu plangu. Sufletulu meu, a venitu timpulu cá se pleci!"

Starea femeiloru turce in generalu este judecata cu o drépta severitate. Viéti'a lorú lenesia, fara nici o ocupatiune seriósá, ignorantia cea mare in care traiescu, umilintiele la care suntu necontentitu su-

puse din partea unorú ómeni crudi si despoti, inabusiescu in inim'a lorú ori-ce sentiemente inalte, a carorú desvoltare ar' fi celu mai puternicu midiolocu de progresu pentru turci. O englesa, care a facutu unu studiu fórte seriosu asupra Constantinopolei, *Mistress Edmund Hornby**), dupa-ce a descrisu cu energia, ignorantia femeiloru turce, sensualitatea, tirania si barbaria pasiloru, miserabila stare a victimeloru rapacitatii lorú despotice, ajunge a se întreba, déca starea seculu femeiescu nu se pôte inbunatati in Turci'a. Ea socotesce cá sentiementulu maternu care a conservatu tóta puterea sa, dà óre-care sperantia pentru unu mai bunu viitoru. Asemenea si *D. Blanqui**)* dice, cá „femeile musulmane n'ar' avé pe acestu pamentu decatu cea mai miserabila sórte, déca sentiementulu maternu n'ar' aprinde foculu sacru in sufletele lorú si nu le ar' radica din caderea lorú...“ Dar' d-n'a Dora d'Istria observa cu multa dreptate, cá fara a contestá puterea amorului maternu, nu este óre de temutu, cá elu va remanea nepotentiosu, pe catu tēmpu femeile vorú fi condamnate a sta ignorante si secuestrate? Fára indoiéla, fiindu insarcinate cu cea dintaiú crescere a copiiloru, ele ar' poté, intr'o versta candu ei primescu asia lesne antaiele impresiuni, se puna idei sanetóse in aceste tenere inteligintie; dar', dupa cumu dice insusi dn. Blanqui, ne-avendu seí invetie nimicu, pentru cá nu sciu nimicu, ele opunu, fara se voiésca, progresulu civilisatiunii, o bariera care nu se pôte trece."

Femeile russe, imperatesele, aristocrati'a si curtea, nobletia din provincia, cinulu, burgesia, tierancele si femeile polonese, ocupu cea mai mare parte a volumulu alu doilea. Acestu studiu, dupa noi, este celu mai complectu si lucratu cu multa arta si simetria, aratandu-ne tóte clasele societati ruse, sub trasurile lorú cele mai insemnate, care le caracteriséza si dupa care le potemu judecá. D-n'a Dora d'Istria a studiatu bine acésta societate, si in nepartinirea sa arata, cu óre-care ironia tóte pretensiunile exagerate si tóte defectele deosebiteloru clase ale societati ruse. Tóte observatiunile autorulu asupra acestoru pretentiuni suntú insocite de satirele autoriloru contimporani, cari le isbescu cu destula putere si asprime.

Dupa ce face pe scurtu istoria celoru mai insemnate imperatese si a origini deosebiteloru familii ale aristocratiei ruse, d-n'a Dora d'Istria se ocupa mai pe largu despre societatea moderna.

„Dupa cumu negutiatoresele au necontentitu ochii intorsi cátra nobletie, asemenea si femeile din clasele superióre n'au decatu o cugetare, — curtea. Ori ce facu, ori-ce viséza, ori ce 'si inchipuescu, lucslu lorú, toaletele lorú, echipagele lorú, tóte acestea n'au decatu unu scopu, — se se vorbésca despre ele sér'a

*) Vol. I. pag. 457.

*) In and about Stamboul, 2 vol. in 8-vo.

**) Voyage en Bulgarie, 1841.

in cerculu intimu alu M. S. imperatesei. La teatru, ele cauta loj'a care este mai multu in faci'a lojei imperiale, — mai cu séma déca scotu in lume o fata. In preambularile loru de demânétia, nu se gandescu a visita decatu persónele cari suntu bine la curte. La inmortentari chiar', ele vinu in mare doliu, indata ce curtea ia vre o parte. Dar' pentru cà in Rusi'a, afara de óre-cari exceptiuni, intrarea palatului nu este acordata decatu la gradulu barbatului séu alu parintelui, éra nu stralucirei ce dà vechimea nobletiei, aceeași ardóre care impinge clasele de diosu a luá unu locu in aristocratia, muncesce si pe acésta candu este vorb'a de a ajunge la acestu paradisu pamentescu, obiectu alu atatoru dorintie ardietóre.“

„Vér'a in septemanile pe catu curtea se afla la Tjarskoe-Selo, nimeni nu cauta se aiba alta cugetare, decatu aceea a palatului. Mergu la biserica, in capel'a albastra, semenata cu stele de argintu, spre a se afla acolo la esire; se preambila spre a intelni curtea: dupa prandiu, càtra siepte óre, se ducu la Pavloski, indata ce trasurile cu livrea imperiale se indreptéza spre acea parte.“ — „Aceia cari petrecu vér'a la Pavloski si nu potu pretinde la onórea de a fi invitati la Tjarskoe, incepu a vorbi cu óre-care despretin despre ostenelele si uritulu care domnesce acolo, despre spectaculele dela curte, unde mori de caldura.“ Tóte subiectele de convorbire este a dice reu despre Tjarskoe. „Acolo se adunu, dice cu spirita unu scriitoru rusu, spre a vorbi despre vecinulu seu pana ostenesce, dar' nici odata pana se satura*.“

In privint'a nobletiei care locuesce in provincie, éta unu tablou despre esistenti'a monotona ce duce. „Vera Iacovna are o talia mica, e cam grasa, dar' are o frumósá figura incadrata de unu peru negru. Se scóla la noue óre, se imbraca, peste hainele sale de nópte, cu o rochia de stamba care nu pré este curata, isi pune in capu o boneta de percalu, cá se ascunda siuvitiile de peru intórse cu chartiutie cá se remana incretitu mai tardiu, si se asiédia la feréstra, deschisa séu nu, spre a'si lua ciaiulu. Stà acolo pana la amiadi si, in timpulu acesta, doicele ii aducu unu minutu copii pe care s'a deprinsu a'i mustra fórté regulata si a'i tramite inderaptu plangundu. Acést'a o numesce „a face educatiunea loru.“ La amiadi isi pune o crinolina, o rochia cu volane, se péptena dupa „cea din urma moda“ si merge, coprinca de uritu, a se preambila puçinu si incetu, sub umbrele gradinei. Dupa aceea intra in casa spre a juca carti, séu cu barbatulu seu, séu cu cati-va einovnici invitati de acesta. Joculu tiene pana la doue ore, pe candu samovarulu, pusu alaturi pe o masa, le permite a lua din candu in candu mari tasse de ciai. La doue ore se punu la masa; dupa masa, incepu éra cartile. La siése óre, se indreptéza cu greu spre o padure vecina; dar' mai

multu se oprescu pe drumulu celu mare spre a vedé trecundu trasurile, séu se asiédia pe o bancá, pe marginea helesiteului. La siépte ore se intorcu a lua ciaiulu cu copii, pe cari i tramitu a se culcá catu mai curendu, dupa ce s'a disu fia-caruia cate o vorba urita dreptu mangaiare, si dupa ce au facutu pe pieptulu fia-caruia de trei ori semulu crucei. La optu ore, cartile incepu éra, aceste nefericite carti jóca unu rolu atatu de mare si adesea atatu de tristu in viéti'a rusiloru. Vera Iacovna se retrage obicei-nuitu la unspredece ore, si lasa pe barbatulu seu a'si urma partid'a pana la sfrsitulu noptii. Este de prisosu a adauge, cà nici odata stapan'a casei nu ingrigesce de menagiu, nici de cuhnia, nici de copii cari suntu cu totulu lasati doiceloru. Pentru acésta, copii suntu coprinca de spaima de cate ori ii ohiamá mama-sa. Singur'a lucrare de care se ocupa, este o tapisserie, la care face cate va puncturi pe di.“

Viéti'a provinciala, si mai cu séma functionarii si abusurile loru, este descrisa cu mare talentu de Gogoli, Nekrassoff, Cedrin (Soldikoff), Liwoff si Ivan Turghenieff.

D. Cedrin intr'un'a din „Schitielé vietiei de provincia“, intitulata „Povestire despre tempulu trecut“, pune pe scena unu vechiu functionariu, care spune fara rusine ceea ce se facea alta-data in administratiune:

„Nu acumu nu mai este cá altadata; odinóra ómenii erau mai simpli, inse tóte mergeau mai bine. Amu servitu cá asesoru la unu tribunalu de districtu; primiamu trei sute ruble-chartia apuntamente; aveam o numerosa familia, si cu tóte acestea, nu traianu mai reu decatu altii. Alta-data se scia cá unu ói novnicu trebuie se manance si se bea, si ni se dá o functiune care potea se ne nutrésca. Pentru ce acésta? pentru cà eram simpli in tóte, si autoritatea era indulgenta: éta totu. Mi s'au intemplatu in viéti'a mea multe aventure; ve-o spunu, si aventure fórté curiose. Guvern'i'a nóstra este un'a din cele mai departate ale Rusiei; se aflá puçina nobletia si traianu cá intr'unu raiu. Odata pe anu mergeamtu la capital'a guberniei spre a duce daruri acelora, pe cari Dumnedieu ni i a datu cá bine-facatori, si nu aveam a ne mai teme de nimicu.“

D. Nekrassoff, poetu insemnatu, a descrisu cu o mare verva starea functionariului in lupta cu vanitatea unei femei. Acésta poesia este intitulata Masí'a.

„Diu'a s'a stinsu in stradele capitalei; tiner'a femeia se repausa linistita; numai muncitorulu seu barbatu, cu faci'a palita, nu dórme... O alta grigia ilu muncesce. Mane elu va potea se arate Masiei o stralucita toaleta. Ea nu i va dá nici unu respunsu; ea abia ii va multiami cu un'a din imbetatórele sale priviri! Elu o adoréza si voiesce se fia resplatu. Alte toalete trebuie se urmeze. Si cu tóte acestea viéti'a este scumpa!

Exista unu midi locu fórté simplu de a se ina

*) Conte Sollohoud, Ursulu.

vuti; cass'a guvernului este colo... Dar' funcționariulu nostru a fostu stricatu din copilarie, prin doctrinele funeste ce a invetiatu. Elu era unu omu din nou'a generațiune, tienea la onóre mai multu decatu la ori-ce, si privea ori ce luare de bani cá o hotia, liberalulu! Elu ar' fi voitu se traiésca cu mai multa simplicitate; dar' Masi'a nu voia se intieléga acést'a."

(Va urma).

Cercetari facute in arhivele si bibliotecele din Rusi'a*).

Adunarea si tiparirea opereloru ilustrului principe Dim. Cantemiru, ni se pare, in starea actuala mai alesu a literaturii nationale, lucrarea cea mai importanta si mai capitala din cate a intreprinsu pana acumu societatea nóstra academica.

O asemenea lucrare reclamá pe primul planu o misiune científica in Rusi'a, pentru a se cercetá, analisá si chiar' a se decopiá tóte manuscriptele cunoscuté séu necunoscuté inca ale invetiatalui scriitoriu, ce s'ar' poté afla prin bibliotecele si arhivele Moscvei si Petersburgului.

Onoratu de societatea academica cu acésta insarcinare, si multiamita estremei buneivointie din partea autoritatilor imperiale rusesci, amu potutu, dupa o munca de patru luni de dile, a-mi procura copii esacte de pe done-spredeceé manuscripte ale principelui Cantemiru, dupa tóta corespondinti'a sa cu imperatul Petru-celu-Mare, cu grafulu Golovkin, cu secretariulu imperiului Makaroff, cu marchisulu de Chateauf, si alte persóne influente ale timpului, cum si dupa unu insemnatu numeru de manuscripte si acte pretióse pentru istori'a tierii nóstre.

Socotescu cá n'ar' fi de totu lipsitu de interesu a impartasi o scurta dare de séma despre rezultatele mai de capetenie ale acestei misiuni scientifique.

Manuscriptele Cantemiriane, ce amu aflu in „archivulu principale alu ministeriului ataceriloru straine“ din Moscva, suntu urmatóriele:

1) „Hroniculu vechimei a Romano-Moldovlachiloru antaiu pe limb'a latinésca isvoditu, ér' acumu pe limb'a romanésca scosu cu trud'a si osteninti'a lui Dimitrie Cantemiru voevodulu, si de mosie domnu alu Moldovei, si-a sfintei rosiestii imperatii Kniaz. In Sant-Petersburg anulu 1717.“ — Unu volumu in folio, 343 foi. Se scie cá acestu manuscriptu s'a tiparitu pentru prim'a óra in Iasi la 1835, de repusatulu Seulescu; asia cá ceea ce mai remanea de facutu, era se colationezu cu deamenuntulu si din punctu in punctu editiunea Seulescu cu originalulu

*) Ca se védia si publiculu literatu de dincóce de munti, cátu de necesarie suntu misiunile scientifique prevédute in statutele societati academice, reproducemu cu tóta placerea relatiunea dlui Tocilescu, transmisu de catra societatea acad. in Rusi'a.

„Cronicului“ observandu chiar' si ortografi'a lui Cantemiru. Lucrarea de colationare mi-a datu neastep-tate rezultate: nu numai simple deosebiri ortografice, erori de tipografie, lecturi gresite ale manuscriptului, lasari afara, din scapare din vedere, a catoru-va cuvinte, — dar' omisiuni insemnatóre facute cu intentiune, urmarite consecuentu in tóta oper'a, si, intru catu-va, chiar' o tendintia a editorului de a goni din textulu cantemirianu unele cuvinte slavonesci, pentru a le inlocui cu neologisme. Asia, cá se incepemu cu frontispiciulu cartii chiar', editorulu, in locu de a lasa titlulu neatinsu alu manuscriptului „Hroniculu vechimei a Romano-Moldovlachiloru, Peterburg 1717:“ ilu numesce: „Hroniculu Romano-Moldo-Vlachiloru, alcaturu... la anii 1710.“

Candu autorulu isi ia ingaduinti'a a vorbi mai cu curagiú, si mai facisiu in ce privesce afacerile Turciei, editorii din 1835, pentru cuvinte ce nu le potemu indestulu tilcui, lasa afara acele pasage „compromitetóre,“ cum buna-óra:

La pag. 45 din „Pridoslovie:“ „Asia din di in di balaurulu acestu vavilonescu ingrasiandu-se, si ingrosiandu-se; decia tóta lumea, ca cumu pré strimta pestera se-i fia socotindu, nici care locu se'lu mai incapa avendu, skizmitu s'au, cá cumu chipulu, si firea cea de siérpe balauru inveninatu, si ar' fi lapadatu, inse alt'a de scorpie au inbracatu, pentru-ca ce cu coltii a musca, si cu falcile a indupaca n'au potutu, cód'a cu veninu, si toapsacu intr'armandu'si, cu celu de mórte portatoriu acu a impunge, si-a petrunde s'au apucatu, spurcatulu: si ce cá unu vrasmasiu leu a spintecá n'au avutu cumu, cá q pré vicléna vulpe, cu omagele si viclesuguri a ispravu s'au casnit.“

Séu unu altulu, la pag. 47: „Nici, vii fiindu (romanii), au potutu suferi cá vre-odata stéu'a cea cornorata, d'asupra a pré santu semnului crucei se se radice.“

Unde Cantemiru scrie: „cu spurcata descali'a lui Muhamed Psevdo-profetului,“ in „Croniculu“ imprimatu cetimu: „prin introducerea invetiaturei lui Muhamedu.“

Cuvintele „Tiranului“ séu „paganului turcu,“ séu „smeului cu siépte capete“ se inlocuescu cu: „prés poterniculu nostru monarchu!“

Autenticitatea manuscriptului a fostu pusa in indoieála de unii din membrii societati nóstre academice (vedi analele, t. X. p. 30), fara nici unu temeu inse; cá-ci originalulu este in cea mai mare parte scrisu cu propri'a mana a autorului: tóte notele marginale, indicatiunile isvóraloru, prefaci'a romana si latina, cumu si testulu cronicului dela fil'a 292 pana la fine.

2) Alu douilea m-scrisu este: „Histori'a Moldo-Vlachica,“ textulu latinescu alu cronicului de mai susu,“ scrisu de man'a lui Cantemiru, la unu locu cu alu treilea m-scrisu:

3) „Curanus.“ Parte din acesta s'a tradusu si

tiparitu in rusesce din ordinulu lui Petru-celu-Mare, de Ivanu Iliinski, sub titlu: „Systima ili sostoénie muhammedanskié religié,” St. Petersburg, 1722.

4) „Compendiolum universae logices institutio- nis,” unu micu tractatu. de logica, scrisu latinesce cu man'a propria a lui Cantemiru; si compusu din trei carti.

Cele trei din urma m-scrise le-amu aflatu prin- tr'o fericita intemplare in cartónele academicului Müller, ce a fostu directoru alu archiveloru din Moseva, pe la finele secolului trecut.

5) „Istori'a ieroglifica, in doue-spredece parti impartita; asisderea cu 770 de sententii frumosu im- podobita, la incepatura cu scara a numereloru desve- luitóre, éra la sfirsitu cu a numereloru straine tiene- tóre,” unu volumu aprópe 700 pagini in-4., in limb'a romana, scrisu de insusi autorulu. Tractéza eveni- mentele petrecute in tíer'a romanésca si Moldov'a pe la finele secolului alu 17-lea, cumu si intrigele lui Brancovénu si-ale boeriloru moldovenesci, in tíera si la Pórta, inpotriv'a Cantemiresiloru. Tóte per- sónele inse, despre care se ocupa istori'a ieroglifica, suntu desemnate cu cate unu nume de pasere séu de dobitocu; cà-ci, dice Cantemiru: „alalte carele din calea laudei abatute suntu, numere, nevointie, si fapte asia de totu desvalite in midiuloclu teatrului cititoriloru a le scóte, si faptele intr'ascunsu lucrate fóra nici o sífala in fácia a le loví, nici cinstesiu, nici de folosu a fi, am potutu judecá... pentru care lucru, pentru asuprél'a mai susu pomenita, pe fia- care chipú, sub numele a vrea uneia din pasiri, séu a vrea unuia din dobitóce a supune, si firea chipului, cu firea dihaniei cá se'si ráduca tare amu nevoitu.”

La fine se afla „scar'a a numereloru si cuvín- teloru ieroglificesci tílcuitóre,” inse tílculu se face prin cifre.

De siguru nú e nevoia a mai spune, cate comori pentru istori'a politica, sociale si literara nu contine o scriere de asemenea feliu, unic'a pàna astadi in literatur'a romana, si in care nu scimu, ce amu poté admirá mai antaiu: pén'a maestrita cu care e scrisa, adencimea maximeloru si reflesiuniloru de care se afla presarata, ingenuositatea si imaginatiunea auto- rului in invalirea persóneloru ce pune in actiune, si-a intempariloru ce povestesece.

In „bibliotec'a academiei teologale dela Lavra St. Sergiu“ (trei ore cu drumu de feru departe de Moseva), amu aflatu:

6) „Loca obscura in Catechisi, quae ab Anonymo Authore Slaveno idiomate, edita et Pervoe uenie otrokóm intitulata est, dilucidata autorè Principe De- metrio Cantemirio,” mscr. in 4, pagini 247, scrisu la- tinesce cu man'a propria a lui Cantemiru.

Acésta scriere polemica indreptata contra lui Theophan Procopovici, autorulu „Abecedariului, séu prim'a invetiatura a copiiloru,” a avutu unu mare

resunetu, si pana astadi exista in manuscriptu mai multe traductiuni rusesce dupa densa.¹⁾

7) „Sacro-Sanctae Scientiae indepíngibilis Imago, tom. primus, quo comprehenduntur Theologo-phy- sices Principia sacra, authore Demetrio Principe Mol- davo,” cu o scrisóre catra profesorulu seu Ieremia Cacavella, manuscr. in-4, pag. 308, scrisu latinesce cu propri'a mana a autorelui.

8) „Ioannis Baptistae Van-Helmont Phisices Uni- versalis Doctrina, et Christianae Fidei Congrua, et Necesaria Philosophia,” cu o: „lauda catra izvodi- toriu, si catra virtutea invetiaturei lui,” tradusa si in latinesce: „Encomium in authorem, et Virtutem Doc- trinae eius.” unu manuscr. in-4, pag. 820, scrisu ín- tregu cu man'a lui Cantemiru²⁾.

9) „Institutio Logices id est de „philosophiae instrumentali arte habitus,” unu vol. in-4, pag. 293, scrisu de Cantemiru insusi. Dela pag. 75 pana la fine incepe: „Institutio logices ad mentem Neoteri- corum philosophorum, authore Ieremia Cacavella,”

In bibliotec'a academiei de sciintie din Petersburg:

10) „Histori'a incrementorum atque decremento- rum Aulae Othmanicae, 4 vol., in fol. cu „Anno- tationes”³⁾.”

11) „Vita Constantini Cantemirii cognomento senis, Mold. P. P., ex autographo auctoris.” 181 pag. in folio.

12) In manuscrisulu „Colectanea Orientalia: Prin- cipis Demetrii Cantemiri variae schedae et excerpta, e autographo descripta,” 54 pag. in-4. Intre altele mai de insemnatu este studiulu lui Cantemiru: „Re- giones quae ab Baku circa littus Caspium usque ad Czircassos extenduntur,” facutu cu ocaziunea espe- ditiunei lui Petru-celu-Mare in Persi'a, candu inveti- atulu principe, nu numai cercetá amenuntitu fatmo- sulu muru caucasicu, dar' inca copiá mai multe in- scriptiuni si sculpturi ale orasiului Derbend⁴⁾.

In arhivele ministeriului de esterne din Petersburg:

¹⁾ Vedi „Theotan Procopovici i ego vremé,” de I. Cisto- vici, S. Petersburg 1868, pag. 50—54 — si unu studiu: „Odn iz malóizvéstnih literaturnih protivnikov Th. Prokopovicea” in „Sbornik istorices. mater. i docum.,” editiunea M. Mihailov, Pe- tersburg 1873, p. 1—35.

In bibliotec'a imperiale din Petersburg amu vedintu unu manuscrisulu rusescu alu traductiunei, secti'a I, in-4, Nr. 273. Unu altulu in bibliotec'a seminariului Vithaniu de langa Lavra St. Sergiu.

²⁾ Despre Van-Helmont, vedi „Biographie universelle an- cienne et moderne” t. 20, Paris 1817, cuventulu „Helmont,” si „nouvelle biographie générale,” de dr. Hoefler, t. 23, Paris 1858, p. 854—863.

³⁾ In arhivele ministeriului de esterne din Moseva se afla in manuscrisulu traducerea italiana a acestei opere, facuta de Antioch Cantemiru, fiulu autorelui.

⁴⁾ Vedi Bayeriopuscula ad historiam antiquam, Halae 1770, de Muro Caucaseo, p. 94—125. „Ch. M. Frähn, Die Inschrif- ten von Derbend,” 1827, in „E. Eichwald, Reise auf dem. Cas- pischen Meere und in den Kaukasus,” II b. p. 205—229 — Frähn, in „St. Petersburger Zeitung,” 1828 Nr. 20—23.

13) „Istoria KantakuzinŃh' i Brankovanové, traductiunea rusa a operei: Istori'a celoru doue case Brancovénu si Cantacuzin“ scrisa romanesc de Cantemiru, dar' negasita pana astadi¹⁾.

In bibliotec'a statului-majoru din Petersburg:

14) „Planulu Constantinopolelui séu Tiarigradului, care inainte se chiamá Byzantia, ér' in vechime Vygos; a fostu luat cu resboiu de Mahomet II. la anulu 1453, lun'a lui Maiu 29; — radicaŃu de printiulu Dimitrie Cantemiru.“

(Plan Konstantinopolé ili Tiaregrada, ije prejde naritiasiese Vizantie, drevle je Vygos; zavoevan' Muhamedom' vtorím léta gospodne 1453, miesetia Maia 29; marisovannŃi Knézem' Dimitriem' Kantemiron').“ „S. Petersburg,“ gravura pe arama de Alexie Zubov.

In arhivele ministereloru de sterne, de justitia si de resbelu din Moscva, cum si ale senatului, st. sinodu, si ale ministeriului de esterne din Petersburg, amu decopiatu mai multu de 200 acte, din care 100: numai corespondinti'a principelui Dimitrie Cantemiru cu diferitele persóne ale timpului, ér' restulu privesce istori'a romana din secolulu 17 si 18²⁾.

In archivulu principale alu ministeriului de esterne din Moscva, amu decopiatu inca:

a) „Insemnari de tóte dilele“ (Notationes quotidianae) facute in rusesce dela anulu 1721—1724 de Ivan Ilínski, carele traia in ças'a lui Dimitrie Cantemiru, cá guvernoru alu copiiloru principelui. Este o comóra de elemente biografice si istorice pentru Cantemiru; si mai alesu amenuntele despre participarea acestuia la espeditiunea din Persi'a suntu fórté pretiósé.

b) Patru portrete lucrate in uleiu ale familiei lui Cantemiru, si anume: principele Dimitrie Cantemiru; soci'a sa Casandra, nascuta Cantacuzino; fiulu seu Antiochu, si fiic'a sa Smaragda, princes'a de Galitzin³⁾.

¹⁾ S'a tiparitu traducerea rusa in Jurnal ili podennaia zapiska Petra Velicago, t. II p. 291—313, Petersburg, 1722.

²⁾ Archivulu principale din Moscva contine nu mai puçinu de 22 cartóne pline de documente privitóre la afacerile Moldovei si Terei-Romanesci, dela 1620—1742, si cari arunca: o viua lumina asupra relatiunilor diplomatice d'ntre principatele romane, imperiulu moscovitu si Turcia; asupra legatureloru artistice, literarie si comerciale dintre cele doue state pravoslavnice; asupra unoru personalitati romane cá: mitropolitulu Dositheiu, mitrop. Varlaamu, logof. Radu Grecénu, céusiulu Davidu Corbea, Nicolau spatarulu Milescu, a fiuluiu seu Maximu spatarulu, Cantacuzinii, maresialulu Savinu banulu, capitanu Turculetii, George Castriotu, Const. Beldimanu, etc. etc.; cumu si corespondinti'a diplomatica a domniloru terei romanesci si Moldovei: Alesandru Radu (1624) Matei Basarabu, Vasile Lupu, Constantinu Sierbanu, Georghitia Stefanu, C. Brancovénu, Grigore Ghica, Const. Cantemiru, Duca Voda, Mihaiu Racovitia, domniti'a Roxandra HmelniŃki, etc.

Timpulu nu mi-a permis decatu a face unu sumariu completu de tóte aceste acte istorice, si a copia numai cateva din ele.

³⁾ Portrete gravate ale principelui Dim. Cantemiru se cunosc-pana acumu 9. Ele suntu anume indicate in „Slovar russkih' gravirovauht' portretov', de D. Rovinskii,“ Petersburg 1872, pag. 67.

c) L'ouverture de l'assemblée générale de Bukarest“ 1831, unu tablou interesantu pentru portretele si costumele boeriloru din secolulu nostru.

Intre alte manuscrise ce amu mai aflatu voiu cita:

a) In Museulu Rumiantof din Moscva:

1) „Cronic'a romanésca a lui Moxa calugarulu,“ scrisa la monastirea Bistriti'a peste Oltu in anulu 1620.

2) O psaltire slavonésca scrisa de Efrem episcopulu Radautinlui pentru monastirea Moldoviti'a din Bucovin'a, la anulu 1617 sub domni'a lui Radu-Voda celu-Mare, cu multe insemnari in limb'a romana, unele raportandu fapte istorice interesante, si in parte necunoscute. (Se pastréza in bibliotec'a Certcof.)

3) „Tetraevangelie,“ slavona, scrisa in Moldov'a in secolulu 16.

4) „Apostolu,“ slavonescu, scrisu in Moldov'a in secolulu 15 si

5) „Ustav bisericescu“ idem, câte-trele manuscrisele provenindu din bibliotec'a Piskarev.

6) Diece „minee“ scrise slavonesce in monastirea Putna, din cari siése in véculu alu 15, ér' patru in alu 16, tóte provenindu din bibliotec'a Undolski.

In „bibliotec'a grafului Uwarof,“ alte diece manuscrise slavonesci, tetraevangelii, apostoli, trioduri, scrise in Moldov'a in secolulu 15 si 16, si cari se deosebescu, cá mai tóte manuscrisele slavice din tierile romane, prin frumseti'a desenuriloru, ornamentiuniloru si scrierea loru ingrijita.

In bibliotec'a „Patriarchala“ din Moscva, adi numita bibliotec'a „Synodala:“

a) „Istori'a Mucenicului Ignatie,“ arhiepiscopulu Antiochiei, traductiune din grecesce in slavonesce, de celebrulu nostru Dosotheiu, mitropolitulu Sucévei, unu manuscrisu in 8-vo, scrisu cu man'a propria a prelatului, si dedicatu patriarchului moscovitu Joachim.

b) „Diferite discursuri ale lui Iónu gura de auru,“ traduse din grecesce totu de mitropolitulu Sucévei Dosotheiu, si dedicate Tiariloru Moscvei Iónu si Petru celu Mare, scrise frumosu de elu insusi in anulu 1693 la Striiu, cu note marginale limbistice si istorice destulu de interesante.

c) „Xrismologion,“ alu lui Nicolae spatarulu

Pe o gravura, facuta cu ocaziunea sustinerii tesei teologice a lui Lavrentie Transsilvanénuulu la 26 Iuliu 1712, printiulu Cantemiru se infacisiéza pe calu, inconjuratu de o numeroasa garda de calareti, si calcandu in pitióre firmanulu sultanescu si stégulu turcescu; mai josu, Rusi'a, in chipu de femeia, il ofere o ramura de maslinu. Vedi Rovinski, op. cit., si „Ruskie gravri,“ p. 210, Nr. 16.

Grafulu Uwarof din Moscva a bine-voitu a ne trage atentiunea asupra unei stofe frumosu lucrate ce posede d-sa, si care reprezenta: pe Petru celu-Mare pe calu calcandu stégulu turcescu; ér' Romani'a si Moldov'a in chipulu a doue fetióre ingenunchiate, intindu manile suplicante catra ilustrulu monarchu.

Milescu, manuscrisul copiat de Alexie Korobovski in anul 1694. Unu altu exemplariu scrisu la 1673 se află in bibliotec'a museului Rumiantiovu, ér' alte doue asemenea in bibliotec'a academiei theologale din m-rea Sf. Sergiu.

d) Traductiunea in rusese a Panegyricului st. mucenicu Dimitrie Thesalonichianulu, scrisu póte de principele Dimitrie Cantemiru si pronunsiat in grecesce de fiulu seu Antiochu la anul 1719, in versta numai de 11 ani⁴⁾.

In bibliotec'a societatii imperiale de istori'a si anticitalile rusesci din Moscva amu gasitu: unu „Slovar slavono-romanu“ cam de pe la jumatarea secolului 17, scrisu in Moldov'a; ér' in bibliotec'a imperiala din Petersburg: 1) Unu altu slovaru slavono-romanu, celu pucinu anterioru secolului 17, scrisu in tíer'a romanésca, pe 100 de foi, sub titlu: „Lexicon“, ce se dice: cuvinte pe scurtu alese din limb'a slovenésca pe limb'a romanésca de inalectica talcuitu; 2) Traductiunea rusa a criticeii lui Dim. Cantemiru: „Loca obscura in Catechisi etc.“ unu manuscris in-4, foi 105; provenindu din bibliotec'a printului Dimitrie Mihailovici Galitin, ginerile lui Dim. Cantemiru, dupa fiic'a sa Smaragda (Ecaterina); 3) O colectiune de chrisóve domnesci si otariri ale divanului din Moldova, din secolulu trecut, tóte privitóre la robii tígani, manuscrisul legatu in piele; pe scórtia se vedu armele Moldovei, si cuvintele:

Constan'tin' Bal's-Vod'.
logofat' di țara di jos'.

Nu potu incheia acésta scurta dare de séma fara d'a esprime vívele mele multiamiri d-loru Mihai Cogalnicénu, ministru de esterne, d-lui Al. Odobescu, dlui Baron Stuart, consulu generale alu Rusiei in Bucuresci, d-lui Baron Bühler, direttore alu arhiveloru principale din Moscva, si d-lui de Ghirs, secretariu de statu la ministeriulu afaceriloru straine in Petersburg, pentru pretiósele si eficacele d-loru scri-sori de recomandatiune cari mi-au deschisu pretutindenii archivele, bibliotecele, si museele din Rusi'a. Asemenea, d-loru profesori Antonovici si Kotlearevski

⁴⁾ Unu altu panegyricu alu lui Petru celu Mare, tiarulu Rusiei, scrisu probabilu de Dimitrie Cantemiru si pronunsiat in grecesce de fiulu seu Sierbanu (Serghe) Cantemiru in etate numai de siete ani, in anul 1714, s'a tiparitu in acelasi anu in Petersburg rusesece si latinesce sub titlu: „Petro primo Hyper serenissimo et potentissimo Pio, Victori et Clementissimo Imperatori Domino et protectori Suo Panegyricum Holocaustum humillime litat et offert, Inclitae et Theophruritae Phalangis Sanctae Metamorphoseos, Miles nec non, sacri Ross: Imperij Princeps et Moldavanae Hospodarowicz, Servus deditus, Serbanus Cantemyr, In Burgo S. Petri. Anno à Partu Virg. 1714 Mart. ineunte septimo aetatis Suae anno. Hellenica dialecto peroratum.“ — Cartea este de totu rara. Unu exemplariu amu aflatu in arhivulu sinodalu din Petersburg si altulu in bibliotec'a academiei de sciintie ruse. — Textulu rusescu e reprodustu de Bantysch-Kamenski in „Istorie o jizni i délah moldavskago gospodaré Knéza Konstantina Kantemira,“ Moscva, 1783, p. 323 — 328.

la Kiev, Dasicov, Victorov si Barsov la Moscva, rectorului academiei theologice din Lavra St. Sergiu; archimandritulu Mihailu, d-loru academiei Kunik si Bicikov la Petersburg, directorulu arhiv-senatulu d. P. Baranov, si siefulu statulu maioru d. Comite Heyde, pentru estrema buna-vointia cu care m'au ajutat in cercetarile si studiile ce amu intreprinsu. — Nu mai pucina recunoscintia datoredu si preseii ruse in genere, mai cu séma „Gazetei de Moscva,“ si „Gazetei ruse,“ cari au datu o particulara atentiune misiunei mele sciintifice¹⁾ in Rusi'a.

Gr. G. Tocilescu.

Correspondentie de ale repausatiloru.

(Urmare.)

Cacova 16/4 Decem. 1855.

Multu stimata domnule si prechare frate!

Abia acumu me iérta cercustarile a Ve face cunoscutu ce e de mine. — Asia-dar' vrasmasii mai adusera o jertfa simoniei si ambitiunei loru panslavistice.

In 16 Sept. s'a tienutu gener. consistoriu, unde instruiti si cumparati fiindu asesorii (pucini serbi, ceialalti romani renegati), afara de protop. Lugosiulu toti au votatu pentru namest. Iancovitiu. Se te fi facutu de o parte, ai fi vediutu domnule creature mi-sielóse, ai fi vediutu blastamatii grozave! Vedi domnule, ce stapanire si judecatori avemu noi, ce mangaiere astépta aici pre cei cu sentimente bune si drepte, ce colonne are beseric'a nóstra!! — Se nu te amagesci domnule a crede aceea ce mi-ai scris; mangaiere se face numai banosiloru si renegatiloru. Dar' iti spunu domnule adevéru, că chiaru de m'ar' imbi'a cu domnulu scie ce beneficiu, mi-amu propusu vertosu a nu'lu primi, numai din cauza că avniutu acumu ocaziunea de a vedea fapte mai multu ca de-gradatóre de autoritatea si demnitatea ce o pórtu... Ti spunu si altu adevéru, despre carele te-ai potutu convinge si până acumu: că pre mine nu m'a trasu nici candu inim'a càtra acesti despoti; — de nu eramu constrinsu de socru-meu si de altii, nici de cumu nu eramu unde si ce sum. Caus'a antipatiei e préfirésca, si domnia-ta o scii. — Dar' eu si aici intre vrasmasi, in labirintulu ispitelor, amu ramasu neschimbatu. acela ce sum, ce m-a facutu natur'a: mai bucurosu a jertfi totu ce amu, decatu a me face renegatu pentru interesu materialu. Acést'a o sciu tiranii si pentru aceea me tractéza asia vitrigesce.

Aici e de cautatu caus'a, că la anul 49. aflandu-me eu in Versietiu, pe candu intrase acf servianu,

¹⁾ Vedi intre altele: Moskovsk Viedomost', dia 6. Noembre 1877, „Russk' Gazet“, dia 8. Noembre Nr. 87.

in primele patru zile au fost adusi la mine in tota ziua cate 60—70 servieni, carii m'au despoiatu de totu ce au aflatu de mancare si beutura; ér' intr'un'a de zile 6 serviani inarmati cu pusce, pistole si iatagane, condusi de unu serbu de aici, intra in casa'mi, imi arunea: cá sum romanu nationalistu, cá sum dusmanulu serbiloru s. a., si dieu, de nu me scieamu aপরá cu o limba esacta serbesca, póte cá facea intrebuintiare de armele loru, cá-ci hotii acestia esindu dela mine inversiunati, dupa-ce mi-au luat bani cati au aflatu, afara in utilia au impuscatu pre unu némtiu. Destulu de astea, care numai cu gur'a ti le-asiu poté tóte impartasi.

Dorinti'a mea o scii, dar' mai multu decatu tóte asiu dorí, cá se nu moriu pana ce nu voi vedé pre toti romanii, incaí pre cei austriaci imbraciosiandu-se intr'unu Sionu. Credi d-ta domnule, cumu-cá unei atari dorintie universale nu s'ar' pune stavila de de susu? Imbraciosiarea acést'a o dorescu toti fratii cei buni fara destingere. Dara uite ce facura despotii precependu acést'a: Dela a. 37 incóce legara pre toti preotii teneri la chirotonire cu unu juramentu, a carui quintesentia e acést'a: „Me juru pe D-dieulu celu viu etc., cum-cá daca numai voi cugetá a trece la alta credintia etc., se nu'mi sufere pamentulu ósele, ci se fia fereloru selbatece spre ródere, némulu meu, semintia mea se fia afurisita si nenorocósa scl.“ Ce tieni dta dle, despre acestu juramentu grósnicu, restringatoriu de libertatea cugetului si a conscientiei, daca ar' vrea omulu a cercetá dupa adevéru si a imbraciosiá cutare cale, pre care crede a'si aflá odihn'a cugetului si mantuirea? Scii domnia ta se aiba atare juramentu vre-o basa in constitutiunea besericeí nóstre si prin aceea potere legante?

Me rogu pentru respunsu si ce cugeti despre organizarea principatelor.

Pentru asteptarea doritului respunsu sum si re-manu cu distinsa stimatiune

Alu Domniei Tale

mai intimu si deobligatu servu si amicu
N. T. Velia.

Vien'a 16 Iunie 1855*).

Eu vediu cá voi traduceti articuli mei cu tóte erorile de tipariu cate s'au strecuratu in Ostdeutsche Post. Me temu cá veti urma si in capitulatiuni, apoi mai virtosu in artic. IV. si V., unde sunt gresieli de tipariu mari, cari strica chiar' intielesulu. Deci de n'ai apucatu a tipari articuli IV. si V. te vei regula dupa aceste indreptari, ce ti le facu; ér' de vei fi facutu gresiala si in capitulacium, vei idreptá tóte. Eu purcedu in ideia cá ai gresitu pretutindenea dupa

Ostdeutsche, cari mi-a batjocoritu articuli si n'a facutu indreptarile cerute. Deci tu la intemplantia de a fi comisú tóte gresielele din jurnalulu germanu, vei pune urmatórea dechiaratiune intréga, ér' de nu vei fi comisú tóte, vei indrepta catu se cuvine. Se dici asia:

Autorulu articuliloru din Ostdeutsche Post despre dreptulu principatelor de a se representa de sine la conferintiele de Vien'a, vediendu cá reproducemu si noi acei articuli, ne face luatori aminte, cá in jurnalulu germanu s'au strecuratu erori esentiali, erori de tipariu, cari nu erau in manuscrisu, si ne rogá se facemu indreptarile cuvenite. Acést'a ó facemu cu atatu mai bucurosi, cu catu si la noi s'au stracuratu unele din acele erori dupa testulu germanu, pe care firesce autorulu nu l'a potutu avé spre corectura, dar' pe semne pe corectorulu germanu nu l'a interesatu lucru atatu de multu, cá se fia mai cu luare aminte.

Asia a) In art. I. din capitulatiunea lui Vladu V. din anulu 1460 a statu cu eróre in jurnalulu germanu „fara de a cere (sultanulu) altu-ceva, decatu supremati'a peste suzeranitatea acestui principatu“ candu in manuscrisu era: Supremati'a peste „suveranitatea principatului;“ „la suprématie sur la souveraineté de cette principauté.“ Peste poterea suzerana nu mai póte fi nici o potere; ér' o potere suverana dupa dreptulu de ginte póte stá sub supremati'a alteia, fara a incetá de a fi suverana. Aceste la art. germanu II.

b) In art. III. suntu erorile strecurate neesentiali, precumu deuz in locu de deux, — presto la fulgida Porta, in locu de presso (langa).

c) In art. germ. IV. S'a comisú prin lasarea afara a trei litere ent de langa weder, o eróre care dá intielesu contrariu manuscrisului. In manuscrisu era „Nach Vattel nämlich müssen wir die zwei Fürstenthümer entweder zu jenen Staaten zählen... oder etc. Adeca pe romanesce: „Dupa Vattel adeca urméza a renumera pe aceste doue principate séu la acele state, cari cu unu statu mai putinte suntu legate printr'o aliantia neecuale, ori printr'unu tractatu de protectiune, séu la statele tributari. In nici unulu din casurile aceste, statulu celu mai neputinte nu'si perde suveranitatea, daca si-a rezervatu dreptulu de a se governa de sine.“

d) In art. V. a lasatu tiparitoriulu germanu frase intregi afara si in locu de gerirt a facutu geirt. Dupa manuscrisu se cadea a dice:

„Principatele in cursu de siese sute de ani nu si-au pastratu numai intern'a nedependintia legislativa, ci s'au portatu si in afara in fapta cá state in intielesulu propriu.“ Inainte de acestu periodu, a lasatu tiparitoriulu germanu o frasa intréga afara, unde sta: Cu dreptu cuventu dice Vattel, ca statulu, care de si continua a se bucura de legile sale proprie, inse inafara nu se mai infacisiéza ca neaternatu, adeca nu mai léga tractate de sine s. a., nu se mai

*) Pe acestu timpu Ostdeutsche Post si Wanderer se invoisera a apara in colónele loru cestiunea romanésca, dara necunosându-o, comitea multime de erori.
Red.

póte numi statu in intielesulu propriu (kann nicht mehr Staat im eigentlichen Sinne genannt werden). Acestu frasu din urma a remasu afara. — Totu in acestu artic. V. unde se vorbesce cà port'a a usurpatu mai de curendu si dreptulu de a dispune de banii de esportu ai Moldaviei, tiparitorulu germanu a lasatu afara verbulu „a usurpatu“ „sich anmasste,“ cu care se incheia periodulu*).

Speru cà in Iulie me vei vedea cu bombe si rachete in Allgemeine Z. Schweder „Was soll mit den Donau Fürstenthümern werden?“ Si alti nemti se batu acolo unulu pentru interesele Germaniei si celalaltu pentru ale Austriei. — utule craciunulu de mixiduti. Dar' asia se cade, daca atati barbati, mai virtosu din Moldov'a nu pune nimine man'a. E rusine se le aparu eu singuru caus'a. Vediu din complimentele ce faci, cà tu n'ai sciutu cà eu scriu articuli aceia in Ostdeutsche Post; fi bunu si lasa acele complimente pentru altii cari le cauta.

Vien'a 4 Noembre 1855.

(Fragmentu).

Frate Baritiu!

Care ati facutu extracte din articuli despre monastirile inchinate? Ati comisu multe erori. Eu n'am disu de Cantemiru cà si elu a trimisu pe greci in curele, si nici nu e adeveratu acést'a. Eu inca ilu atinsesemu aspru, dar' mai pe urma am stersu frasele relative. Cantemiru a tractatu tóte cele nationali ori pamentene fórte pe usioru; elu era unu venatoru de laude la straini, nu la ai sei. Si cunoscea istori'a turciloru mai bine decatu a patriei sale. Inaintea mea toti istoricii romani vechi si cei de acum, suntu traducatori, copiatori, compilatori, custure, afara de Sincai; intre chronografii Moldovei suntu si buni. Pe chronografi nu'i intielegu intre culture, dar' si intre ei numai Neculcea si Mironu Costinu mai suntu ceva; ér' cei noi nu platescu o cépa degerata.

Apoi celu din urma art. de manastiri nu e alu 7-lea, ci alu 8-lea.

(Va urmá).

Nr. 69—1878.

Procesu verbale

alu siedintiei comitetulu asociatiunei transilvane romane, din 30 Martiu 1878, sub presiedinti'a dlui vicepresiedinte Iacobi Bolog'a, fiindu presenti membri: P. Dunc'a, E. Macelariu, I. V. Rusu, I. St. Siulutiu, I. Popescu, dr. I. Borcia, dr. II. Puscariu, B. P. Harsianu, G. Baritiu, C. Stezariu, N. Petrescu, E. Brote si dr. Ios. Hodosiu.

§ 18. Consistoriulu archidiecesanu gr. or. romanu

*) Reminiscentiele la acei articuli si la corecturile loru vinu astadi tocma a proposito, pre candu cestiunea Romaniei este pusa éراسi la ordinea dilei.
Red.

din locu cu transcrierea sa din 26 Februaru a. c. Nr. 419 transpune in copia atestatul de conduita si progresu in studiu a tenerulu Aureliu Bunea, elevu in prim'a classa comerciale din Brasiovu. (Nr. 39).

Atestatul fiindu satisfacatoriu se iea spre scientia.

§ 19. Presiedintele asociatiunei dlu canonicu prepositu Timoteiu Cipariu, cá presiedinte alu sectiunei filologice prin scrisóra sa din 28 Februaru a. c. insciintiéza, cà indata ce-i va permite starea sanatatii, va veni la Sibiiu spre a face dispositiunile pentru intrunirea sectiunei si inceperea lucrariloru ei. (43).

Se iea spre scientia.

§ 20. Demetriu Indre pedagogu in cursulu II. in institutul pedagogicu din Gherl'a subserne cuitanti'a sa despre 30 fl. pre primul semestru alu anulu scolastecu 1877/8. (Nr. 44).

Cuitanti'a s'a transpusu brevi manu la cassa. Tenerii stipendiati si subventionati din partea asociatiunei, se facu atenti, a-si tramite cuitantiele de dreptulu la cass'a asociatiunei, care de-o data cu votarea stipendieloru si ajutorieloru a fostu avisata a liberá competintiele respectiviloru pre langa cuitantia in regula.

§ 21. Secretariulu II. arata, cà a intratu si restulu din lucrarea pusa la concursu „Manualu de economia“ dinpreuna cu pliculu sigilatu, care contine numele auctorului. (Nr. 45).

Se decide a se pastrá pliculu; ér' laboratul manu scrisu a se dá sectiunei scientieloru naturali spre esaminare, si darea opiniunei sale asupra meritulu lucrarei, facundu totu-o data propunere in privinti'a premiarei séu nepremiarei opului.

§ 22. Advocatulu Gabrielu Manu din Deesiu cu scrisóra sa din 2 Martiu a. c. subserne actele in caus'a ereditaria dupa Ioanu Títie, despre realitatile ce acest'a a testatu asociatiunei, si-si descopere parerea, cà pentru asociatiune ar' fi mai profitabilu, se se vinda cass'a si gradin'a (la ce si veduv'a, care are usufructulu pe viétia, s'a invoitu) si pretiulu se se imparta in doue parti egali intre asociatiune, si intre veduva. (Nr. 46).

Comitetulu luandu in considerare impregiurarile aretate de dlu avocatulu Gabrielu Manu, se invoiesce si decide: a se vinda cass'a si gradin'a de sub cestiune, si diumatate din pretulu de vindere se se subscérna acestui comitetu, ér' diumatate se se dea vidnei. Dlu avocatulu va starui a se vinda acele realitati cu unu pretiu catu se póte mai bunu. Asemenea va starui pentru incasarea datoriei de 95 fl. dela Todoru Rusu si a o subserne acestui comitetu. Cartile testatorelui lasate asociatiunei, dlu avocatulu va avea a le subserne aici pre langa unu conspectu.

§ 23. Se presinta not'a tipografiei archidiecesane din locu despre 1 fl. 80 cr. pentru publicatiunea de concurse in „Telegrafulu romanu“ Nr. 72, 73, 74 si 75—1877. (Nr. 47).

Se decide a se transpune cassei cu avisulu, da

a liberá tipografiei sum'a de 1 fl. 80 cr. din rubric'a respectiva.

§ 24. Dlu Nicolau F. Negrutiu redactoru foiloru „Predicatorulu“ si „Cartile Sateanului“ prin scrisórea sa din 13 Martiu a. c.; se declara cá voiesce a intrá cá membru in sectiunea scientieloru naturali. (Nr. 48).

Se iea spre scientia; se va insemná in list'a membriloru acelei sectiuni, si, despre acést'a se va incunosciintiá presiedintele sectiunei.

§ 25. Secretariulu II. arata necesitatea, si face totu-odata propunerea, de a se tipari regulamentul pentru sectiunile asociatiunei votatu in adunarea generale din Blasiu la 6 Augustu 1877. (Nr. 49).

Propunerea se adopta, si se decide tiparirea acelu regulamentu in 200 de esemplarie dupa formatulu statuteloru asociatiunei. Cu esecutarea se insarcina biroulu.

§ 26. Tinerulu Ioanu Mog'a studentu de agromonia in Mediasiu, conformu decisiunei acestui comitetu din 23 Februaru a. c. Nr. 31, subscrerne atestatulu seu scolasticu pre semestrulu II. a. 1876/7; nu subscrerne inse si atestatulu despre aceea, cá urméza la scóla in anulu curentu scolastecu 187/8. (Nr. 53).

Se decide a se invitá Directiunea scólei agromonice din Mediasiu, de a notificá acestui comitetu, déca numitulu tineru urméza séu ba la cursulu scolasticu pe anulu acést'a; si in catu respunsulu ar' fi afirmativu, buroulu este si remane autorisatu de a-i avisá la cassa stipendiulu cerutu de 60 fl.

§ 27. Se presinta rogarea lui Nicolau Neamtiiu tehnicu in a. IV. in Vien'a, din 22 Martiu a. c. prin care se róga pentru unu ajutoriu séu imprumutu de 60 fl. (Nr. 58).

In considerarea motiveloru aduse in suplica, comitetulu decide a-i dá ajutoriulu cerutu de 60 fl. din rubric'a speseloru neprevédute, avisandu despre acést'a cass'a si incunosciintiandu si pe suplicantele.

§ 28. Dlu Ioanu Popescu, cá delegatu alu comitetului cu scrisórea sa din 22 Martiu a. c., arata cá la convocarile sale nu s'a potutu intruni nici subcomitetulu nici adunarea generala estraordinaria a despartimentului (III) Sibiu (Nr. 57).

In urm'a acestei aretari, comitetulu decide, a invitá pe dlu Ioanu Popescu cá in calitatea sa de delegatu, se convóce din nou adunarea generale estraordinaria a despartimentului mai susu disu pe o di de duminéca séu de serbatória candu membrii potu dispune de mai multu tempu liberu; si convocarea se o face catu se póte mai latitu cunoscuta membriloru, bine insemnandu, cá obiectele acelei adunari voru fi numai alegerea de directore si completarea subcomitetului.

§ 29. Dlu secretariu I. G. Baritiu cu adres'a sa din 30 Martiu a. c., subscrerne ratiociniulu cu 13 documente justificative despre spesele cu editiunea foiei „Transilvani'a“ in periodulu anului 1877. Cere totu-

odata a i-se avisá la cassa 200 fl. pentru suportarea speselóru editiunei fóiei pe anulu curentu 1878. (Nr. 59).

Ratiociniulu, dimpreuna cu documentele, se dau dlui cassariu Constantinu Stezariu spre esaminare si raportare la tempulu seu. Totu-odata cass'a se aviséza a liberá dlui G. Baritiu 200 fl. din rubric'a speseloru pentru editiunea fóiei pe anulu curentu.

§ 30. Secretariulu II. arata cá dela siedinti'a din 23 Februaru a. c. pana astadi 30 Martiu, au intratu pentru bibliotec'a asociatiunei urmatóarele carti:

a) „Isagogi'a," donata de dlu dr. Ilarionu Puscaru;

b) „Manualu de computu pentru scólele populari," donatu de dlu V. Gr. Borgovanu;

c) Din publicarea „Századok“ fasciculi I, II si III pe a. 1878. (Nr. 60).

Se iea spre scientia, si donatoriloru se esprime multiamita.

§ 31. Secretariulu II. arata necesitatea de a se luá unu conclusu pentru latirea in publicu a foiei „Transilvani'a," si pentru vinderea esemplarieloru din períodele aniloru 1869, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76 si 77, si propune a se face in privinti'a acést'a publicatiuni prin diurnale, staverindu pretiulu unui esemplariu brosiuratu la 2 fl. v. a. (Nr. 61).

Propunerea se adópta, si cu esecutarea se insarcina buroulu.

§ 32. Secretariulu II. presinta list'a despre intratele in bani, charthii de valóre etc. la fondulu asociatiunei din 4 Februaru a. c. pana astadi 30 Martiu, din care se vede cá in acelu restimpu au intratu 431 fl. 72 cr. si 13 1/2 napoleoni de aur. (Nr. 64).

Se iea spre scientia, si list'a cuprindiendu numele contributoriloru au a se publicá in fói'a „Transilvani'a."

§ 33. Cassariulu presinta conspectulu despre starea cassei asociatiunei din 23 Februaru pana in 30 Martiu a. c., prin care se constata cá in acestu restempu intratele au fostu 330 fl. 57 cr., ér' erogatele 486 fl. 7 cr. (Nr. 65).

Conspectulu fiindu in regula, si instruitu cu tóte documentele justificative, se iea spre scientia si se apróba.

§ 34. Cassariulu presinta conspectulu despre starea fondului academiei, prin care se costata cá acestu fondu astadi in 30 Martiu a. c. face sum'a de 15,157 fl. 65 cr. v. a.*) (Nr. 66).

Serve spre scientia.

§ 35. Raportulu dlui B. P. Harsianu asupra ratiociniului despre spesele cancelariei pre anulu 1876/7, presintatu de fostulu secretariu substituitu, dlu I. V. Rusu. (Nr. 67).

Ratiociniulu fiindu in regula si provedintu cu

*) In procesulu verbalu din 23 Februaru a. c. § 3 s'a pusu erronatu 15,411 fl. cr. in locu de 15,121 fl. 65 cr. v. a.

tóte documentele justificative, se aproba; si se decide a se dá dlui I. V. Russu absolutoriu.

Verificarea acestui procesu verbalu se concrede dloru membri: Dunc'a, Macelariu, Rusu.

Iacobu Bolog'a mp., Dr. Ios. Hodosiu mp.,
v-presiedinte. secretariu.

S'au cetitu, si verificatu. Sibiu 3 Aprilie 1878.
P. Dunc'a mp. E. Macelariu mp. Ioane V. Rusu mp.

Nr. 64—1878.

List'a intrateloru

in bani. charthii de valóre etc. la fondulu asociatiunei transilvane din 4 Februaru pana in 30 Martiu 1878.

Dela dn. Avramu Pecurariu, parochu in Huniadóra pentru foi'a „Transilvani'a“ pre anulu 1867 2 fl. — Prin dn. A. Horia, dela dn. Ioanu Gheagia si dela dn. Basiliu Cernea din Sighisóra pentru diploma à cate 1 fl., 2 fl. — Dn. Augustinu Popu candidat de advocatu in Deesiu pentru foi'a „Transilvani'a“ pre anii 1869—1877 18 fl. — Prin dn. vicariu Alimpiu Barboloviciu dela dn. Ioanu Colceriu, parochu in Tásnád, cá tacsá de membru pre 187²/₃ 5 fl. — Dela unu membru, carele nu voiesce a-i-se publicá numele, o actiune „Albin'a“ à 100 fl. Nr. 2351 cu cupónele de dividende dela 1 Iuliu 1878, si 13 napoleoni in auru, plus 38 fl. 22 cr. in banenote cá fondu pentru remunerarea persónei celei mai insarcinate cu lucrarile comitetului. — Dela dn. Cristea Ioanu protopopu in Russu ca tacsá de membru pre anii 187⁶/₇ si 187⁷/₈ 10 fl. — Bani de prenumeratiune la foi'a „Transilvani'a“ 54 fl. 50 cr. si 10 franci, plus 192 fl. intrati in lun'a Ianuariu a. c. — Dn. Nicolau Cinteá, medicu in Zernescei tacsá pre 187³/₄ 5 fl. — Dn. dr. Nicolau Maieru, profesoru in Sibiu membru nou tacsá pre 187⁷/₈ 5 florini.

Sum'a 431 fl. 72 cr. si 13¹/₂ napoleoni de auru.
Sibiu in 30 Martiu 1878.

Secretariatulu.

L I T E R A R I U.

Fóia scolastica, organu pedagogicu-didac-pentru scóelele romane, apare de impreuna cu Economulu in anulu alu 6-lea de 2 ori in luna, la Blasiu in tipografi'a seminariului. In Nr. 4 pe langa alti articlii buni s'a terminatu si celu titulatu Scrierea limbei romane cu litere latine, o critica acésta facuta de péna din cele mai competente, scrisa in termini blandi si binevoitori, din cari inse ignorantia si anarchia moderna nu va voi se prícepa nimicu. Anarchia se póte combate cu óresicare succesu numai prin arme de ale lui Eliadu.

Din Biserica orthodoxa romana ce ese in anulu alu 4-lea, avemu pe a. c. inca numai fasciculu din Ianuariu, in care aflamu pe langa alti 6 articlii instructivi inca si notitiile biografice despre episcopulu Ghenadie repaus. in 30 Nov. v. Ceea ce mai surprinde in acestu diariu bisericescu in modu fórte placutu este progresulu invederatu pe care'lu face limb'a si stilulu romanescu in trensulu, spre rusinea multoru diaristi din Romani'a, carii au inceputu a ne tracta limb'a cá pe nu sein ce orfelina de pe strade, cá de specula. Ce batjocura, ce desfreu!

Din Cartile sateanului romanu, scriere periodica pentru trebuintiele poporului romanu, si Predicatorulu Sateanului romanu, in anulu III, proprietariu, editoriu si redactoru resp. Nicolae F. Negrutiu, avemu Cartea III pe lun'a Martiu. Bine face redactiunea, cá transmite produse de ale spiritului romanescu in acelea regiuni, in care lips'a loru este mai simtita decatu ori unde airea, adeca in Transilvani'a septentrionale si in comitatele limitrofe din Ungaria, pe unde limb'a si literatur'a romanésca incepuse a fi considerata cá planta exoticá, straina, fora cá carturarii crescuti in limbi straine se judece, cá despartindu-se de limb'a romanésca, se despartu de poporu, delá care isi au panea de tóte dilele, prescur'a, prinosulu, parastasulu, ferdel'a, clai'a, dio'a de lucru; dara ei se despartu, se isolédia si de popórale cele mai civilisate dé pre continentulu Europei, de cultur'a si civilisatiunea popóraloru neo-latine.

Famili'a din B-Pest'a, in anulu alu 14-lea, ese acumu de 2 ori pe septemana, joi'a si duminica. Proprietariu, editoru si redactoru Iosifu Vulcanu. Rubric'a titulata „Salonu“ imple o adeverata lacuna in pres'a nóstra periodica romanésca de dincóce de Carpati, din cauza cá nici uneia din redactiunile diarielor mai maricele nu'i remane nici atata timpu nici spatiu, cá se póta culege atatea verietati interesante si placute. Dn. Vulcanu mai are dela unu timpu incoce si acelu mare avantagiú, cá precumu se vede, a scapatu de unele traductiuni, cu care-lu pedepsia unii incepetori. Ne folosimu totu-odata de ocaziune, spre a felicita pe dn. Vulcanu pentru servitiulu ce face literaturii romane prin aceea, cá s'a supusu la greutatea de a traduce in limb'a magiara mai multe din cele mai alese produse poetice romanesce, pe care literatii magiari le cunoscea pana acilea tocma pe atata, pre catu cuoscu ei inscriptiunile de pre piramidele Egiptului. Dn. Vulcanu i-a adusu in adeverata confusiune cu traductiunile sale.

Din „Albin'a Carpatiloru,“ fóia beletristica si literara — cu ilustratiuni, care ese in Sibiu sub redactiunea dlui I. Al. Lapedatu († in 6 l. c.) si in editur'a d-lui V. Romanu, au aparutu in acestu anu deja 8 numere, séu done volume de cate 6 cóle, avendu urmatoriulu cuprinsu:

O dusimania cu bunu sfersitu, novela istorica de I. Al. Lapedatu. — La Turnu-Magurele, scena in versuri de V. Alecsandri. — Statu'a lui Michaiu Vitézulu in Bucuresci (cu ilustratiune). — Od'a ostasiloru romani, Penesiu Curcanulu, Sergentulu, Pastorii si Plugarii, Sóre de érna, Capitanulu Romano, Fratii Ideri, poesii de V. Alecsandri. — Templulu dieitiei Isis in Egiptu (cu ilustratiune). — Victoru Emanuelu (cu portretu). — Cele patru mari rase. — Balada, de C. Cristescu. — Femeia. — Constantinu Negruzzi (cu portretu). — Descantece din Bucovia'a, de S. Fl. Marianu. — Visita intr'o mina de carbuni din Belgi'a de Iosifu Popescu. — Principele Sergiu de Leuchtenberg (cu portretu). — Conferintiele Ate-

neului romanu din Bucuresci in anulu 1878. — Prea multa chibzuiala noroculu ti-lu desbara, proverbu propagatu de Theocharu Alexi. — Vasile Alecsandri (cu portretu). — Generalulu Loris-Melikoff (cu portretu). — Unu aforismu, parafrazatu de Teocharu Alexi. — Regele Humbertu I. (cu portretu). — Doine poporale din Bucovin'a, de S. Fl. Marianu. — Viéti'a lui Onufriu, romanu de Theoch. Alexi. — Domnulu si Dómn'a Romaniei in resboiulu din 1877/8 (cu portretu). — Copil'a Basarabiei, poesia de unu studentu din Basarabi'a. — Manevrele artileriei romane la Calafatu (cu ilustratiune). — Gorilulu, dupa Brehm, de I. C. Tacitu (cu ilustratiune). — Lupte intre animale selbatice (cu ilustratiune). — Ighena: Camer'a de culcatu. — Tigani cu locuinte statornice in Transilvani'a (cu ilustratiune). — Conversatiune, de Iosifu Popescu.

Statistica. Varietati: O scena miscatóre in spitalulu militariu. — Lupt'a unui papagalu cu unu paiangine. — Femeile montenegrine ducendu proviantu ostasiloru dela frontiera (cu ilustratiune). — Osmanupasia. — Drapelulu lui Mahomedu. — Viéti'a miraculosa. — Balonu uriasiu. — Balonu cu torpile. — Music'a la espositiunea din Parisu. — Espositiunea din Parisu. — Telefonulu in serviciulu amorului. — Decoratiuni feminine. — O ideia originala. — Pastorit'i'a italiana (cu ilustratiune). — Trofeele armatei rusesci. — O noua Pompea. — Pescele-faclia. — Milulu bucharianu. — Unu omu preservatu de arsura. — Furnicile turbate. — Unu rege poetu. — Unu orasiu mortu langa Tasckentu. — Singularitati aritmetice. — Centralulu lui Voltaire. — Femeile columbiane. — Pentru femei. — Cifrele catoru-va averi din Englitera, dupa registrele fiscalui. — Neintelegerea (cu ilustratiune). — Bibliografia.

Abonamente (à 8 fl. pe auu; 4 fl. 40 cr. pe 6 luni, 2 fl. 40 cr. pe 3 luni, se mai primescu inca trimitiendu-se d-loru abonati noi toti numerii, completu dela inceputulu anului curentu.

Din Istori'a resbelului din Orientu, sau luptele Romaniloru, Rusiloru, Muntenegriniloru si Serbiloru cu Turcii de Dim. A. Laurianu, P. Manliu si D. Mironu in Bucuresci avemu sub ochi si fascicululu alu III-lea cu portretulu eminentelui patriotu român si barbatu de statu Ioanu C. Brateanu, cu ale lui Hobart pasia si principele Nichitia. Pecatu numai, cà ilustratiunile se lucra asia de reu in Bucuresci.

Cartile scrise si publicate in limb'a nóstra nationale se multiescu neincetatu asia, cà diarele nóstre aru potea prea bine se'si deschida rubric'a permanenta pentru Bibliografia, déca spatiulu lor nu aru fi asia de strimtat, mai alesu in acésta epoca maréti'a, ce sémena cà va fi decisiva pentru multe popóra, pana candu omenimea va scrie anulu 1900,

séu póte si mai curendu. — Mai alesu cartile scolastice pentru scóle si institute de diverse categorii se inmultiescu in proportiune respectabile. Cate ne venira la mana in septemanile din urma, le inregistramu aici.

Isagogia, adeca introducere in cunoscinti'a cartiloru santei scripturi, de dr. Ilarionu Puscariu, protosincelu arhiepiscopescu, asesoru consistorialu si profesoru seminarialu. Sibiu, tipariulu tipografiei archidieceesane 1878, formatu 8-vo mare, pagine 238, tipariu curatu. In prefatiunea sa scurta dara simburósa, auctorulu arata, care este scopulu acestui studiu. S'ar' insiela inse celu care luandu-se dupa titlulu scientificu elinescu alu cartiei, ar' crede cà ea ar' tolosi numai preotiloru; din contra, Isagogi'a e tórté instructiva pentru ori-ce omu, christianu séu nu, care voiesce se cunósca sacrele scripturi. Isagogi'a domnului Puscariu sta in 2 sectiuni, dintre care I-a se destace in 2 parti, éra a II-a in 4. Are si unu adaosu: „Linamente generale din istori'a bisericeii crestinesci.“ Pretiulu 1 fl. 50 cr. séu 3 franci.

Ne fiindu noi competenti in materia teologica, lasamu propri'a recensiuone a acestei carti indispensabile mai alesu pentru preóti, in grij'a barbatiloru de specialitate. —

O nobile si salutaria rivalitate se manifesta la noi pe terenulu pedagogiei. Aci avemu indata vreo siese produse mai noue, care vediura lumin'a in lunile din urma.

Carticic'a didactica Religiunea crestina pentru scólele elementarie de ambe sexe, a dlui profesoru gimnas. Ioanu Popea dela Brasiovu, o mai anuntiaseram. De atunci ne mai venira:

Istori'a naturala, manualu didacticu pentru scólele poporale romane, de Ioanu Tuducescu inventatoriu in Lipov'a. Cuprinde: Zoologi'a, Botanic'a, Mineralogi'a. Aradu 1877. Formatu 8-vo. pag. 37. Pretiulu 20 cr.

Elementariu pentru clasa antania a scóleloru poporali, de Solomonu Munteanu. Aprobatu de comisiunea scolastica archidieceesana. Editiunea a V. Blasiu 1878. Tipografi'a Seminarului gr. cat. Proprietate a tipografiei. 8-vo pag. 79. Pret. 23 cr. tip. limpede.

In scurtu timpu va esi de sub tipariu opulu: Manualu asupra procedurii in cauzele mai menunte procesuali civile (Art. de lege XXII, 1877) scrisu pre sém'a poporului romanu, in specie pentru judecatoriele comunale de Iosifu Popu, jude cerc. reg.

Pretiulu prenumeratiunei este 80 cr. Prenumeratiunile se trametu francate la adres'a: Römer & Kamner tipografi in Brasiovu.

Dupa 10 exemplare se da unulu gratuitu.